

e-ISSN 3060-5059

DOI: 10.67227

IJTIMOIIY-GUMANITAR SOHADA ILMIY-INNOVATSION TADQIQOTLAR

ILMIY METODIK JURNAL

Scientific and Innovative Research in
Social and Humanitarian Studies

Vol. 3 • Issue 10

2026

Founded in 2024

publishscience.uz

publish_science_journal@mail.ru

PEER REVIEWED • OPEN ACCESS

YANGI O'ZBEKISTONDA RAQAMLI JAMIYATGA O'TISH DAVRIDA SHAXS RUHIY-AXLOQIY BARQARORLIGINI TA'MINLASHNING FALSAFIY OMILLARI

Teshayeva Gulchehra Murodovna

Buxoro davlat universiteti, mustaqil izlanuvchi.

e-mail: gulchehrateshayeva05@gmail.com **ORCID:** <https://orcid.org/0009-0009-6584-2296>

Annotatsiya.

Ushbu maqolada Yangi O'zbekistonni barpo etish va innovatsion taraqqiyot bosqichiga ko'tarish sharoitida raqamli jamiyatga o'tish davrida shaxsning ruhiy-axloqiy barqarorligini ta'minlashning ijtimoiy-falsafiy omillari tadqiq etilgan. Raqamlashtirish jarayoni shunchaki infratuzilmaviy o'zgarish emas, balki inson eksistensiyasi, ichki dunyosi va ma'naviy-axloqiy orientirlariga ta'sir ko'rsatuvchi chuqur fenomen sifatida tahlil qilingan. Maqolada raqamli reallik sharoitida shaxsning ontologik va gnoseologik holatidagi o'zgarishlar, raqamli identiklik, "klipcha fikrlash" va sun'iy intellekt integratsiyasi keltirib chiqarayotgan ruhiy-kognitiv muammolar yoritib berilgan. An'anaviy qadriyatlar dialektikasi, raqamli etika hamda anonimlik sharoitida axloqiy mas'uliyat masalalariga alohida e'tibor qaratilgan. Raqamli tengsizlik, alienatsiya (yotlashuv) va kibermakondagi eksistensial xatarlar ijtimoiy-falsafiy nuqtai nazardan baholangan. Maqola yakunida raqamli transformatsiya sharoitida shaxsning ruhiy-axloqiy barqarorligi va ma'naviy immunitetini mustahkamlash bo'yicha ilmiy xulosalar ilgari surilgan.

Kalit so'zlar: Yangi O'zbekiston, raqamli jamiyat, ruhiy-axloqiy barqarorlik, shaxs transformatsiyasi, ijtimoiy falsafa, raqamli identiklik, klipcha fikrlash, ma'naviy immunitet, alienatsiya, raqamli etika, gumanizm.

ФИЛОСОФСКИЕ ФАКТОРЫ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ДУХОВНО-ПРАВСТВЕННОЙ УСТОЙЧИВОСТИ ЛИЧНОСТИ В ПЕРИОД ПЕРЕХОДА К ЦИФРОВОМУ ОБЩЕСТВУ В НОВОМ УЗБЕКИСТАНЕ

Тешаева Гульчехра Муродовна

Бухарский государственный университет, независимый исследователь.

Аннотация.

В данной статье исследованы социально-философские факторы обеспечения духовно-нравственной устойчивости личности в период перехода к цифровому обществу в условиях построения Нового Узбекистана и перехода на этап инновационного развития. Процесс цифровизации рассматривается не просто как инфраструктурное изменение, а как глубокий феномен, оказывающий влияние на человеческую экзистенцию, внутренний мир и духовно-нравственные ориентиры человека. В статье освещаются изменения онтологического и gnoseологического состояния личности в условиях цифровой реальности, а также психолого-когнитивные проблемы, возникающие вследствие формирования цифровой идентичности, «клипового мышления» и интеграции искусственного интеллекта. Особое внимание уделяется диалектике традиционных ценностей, цифровой этике и вопросам нравственной ответственности в условиях анонимности. С социально-философской точки зрения оцениваются цифровое неравенство, отчуждение (алиенация) и экзистенциальные риски в киберпространстве. В заключение статьи выдвигаются научные выводы, направленные на укрепление духовно-нравственной устойчивости личности и её духовного иммунитета в условиях цифровой трансформации.

Ключевые слова: Новый Узбекистан, цифровое общество, духовно-нравственная устойчивость, трансформация личности, социальная философия, цифровая идентичность, клиповое мышление, духовный иммунитет, отчуждение, цифровая этика, гуманизм.

PHILOSOPHICAL FACTORS OF ENSURING THE SPIRITUAL AND MORAL STABILITY OF THE INDIVIDUAL DURING THE TRANSITION TO THE DIGITAL SOCIETY IN NEW UZBEKISTAN

Teshayeva Gulchehra Murodovna

Bukhara State University, Independent Researcher.

Abstract.

This article examines the socio-philosophical factors that ensure an individual's

spiritual and moral stability during the transition to a digital society in the context of building New Uzbekistan and advancing to a stage of innovative development. Digitalization is analyzed not merely as an infrastructural change but as a profound phenomenon affecting human existence, the inner world of individuals, and their spiritual and moral orientations. The article explores changes in the ontological and epistemological condition of individuals within digital reality, as well as the psychological and cognitive challenges arising from digital identity, "clip thinking," and the integration of artificial intelligence. Particular attention is paid to the dialectics of traditional values, digital ethics, and issues of moral responsibility under conditions of anonymity. Digital inequality, alienation, and existential risks in cyberspace are assessed from a socio-philosophical perspective. The article concludes by presenting scholarly findings aimed at strengthening individuals' spiritual and moral stability and spiritual immunity in the context of digital transformation.

Keywords: New Uzbekistan, digital society, spiritual and moral stability, personal transformation, social philosophy, digital identity, clip thinking, spiritual immunity, alienation, digital ethics, humanism.

Kirish. Yangi O'zbekistonni barpo etish va uni zamonaviy innovatsion taraqqiyot bosqichiga ko'tarish jarayoni jamiyat hayotining barcha jabhalariga raqamli texnologiyalarning jadal va keng ko'lamda kirib kelishini taqozo etmoqda. Bu esa inson va jamiyat o'rtasidagi an'anaviy munosabatlarni, shaxsning ontologik, gnoseologik hamda ruhiy-axloqiy qiyofasini tubdan o'zgartirib yubormoqda [1, 142-b.]. Raqamlashtirish shunchaki texnik-texnologik yoki tashkiliy-infratuzilmaviy yangilanish bo'lmay, balki inson ekzistensiyasining tub mohiyatiga, uning ichki dunyosi, ruhiy barqarorligi va ma'naviy-axloqiy mo'ljallariga bevosita ta'sir ko'rsatuvchi chuqur ijtimoiy-falsafiy fenomen sifatida namoyon bo'lmoqda. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh. M. Mirziyoyev ta'kidlaganidek, «Raqamli iqtisodiyot va elektron hukumatni rivojlantirish — bu shunchaki qandaydir loyiha emas, balki jamiyatimizni modernizatsiya qilish, xalqimiz farovonligini oshirish va davlat boshqaruvini yangi bosqichga ko'tarishning eng muhim shartidir» [1, 145-b.]. Shu nuqtayi nazardan, raqamli jamiyatga o'tish davrida shaxsning ruhiy-axloqiy barqarorligini ta'minlashning falsafiy omillarini ochib berish zamonaviy ijtimoiy-gumanitar fanlar oldida turgan eng dolzarb nazariy-amaliy vazifalardan biri hisoblanadi. Metodologik jihatdan ushbu murakkab jarayonni tadqiq etishda kompleks yondashuv, dialektik metod, tizimli tahlil, germenevtik va komparativistik usullardan foydalaniladi. Shaxsning raqamli muhitdagi ruhiy-axloqiy transformatsiyalarini o'rganishda inson markazli (antropotsentrik) va sotsiotsentrik parametrlarning o'zaro uyg'unligi asosiy metodologik tamoyil sifatida xizmat qiladi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

Yangi O'zbekiston sharoitida raqamli jamiyatga o'tish va shaxsning ruhiy-axloqiy barqarorligini ta'minlash masalasi mahalliy va xorijiy tadqiqotchilar tomonidan turli ilmiy-nazariy yo'nalishlarda o'rganib kelinmoqda. Mazkur muammoning ontologik, gnoseologik va ijtimoiy-falsafiy asoslarini yoritishda falsafiy, sotsiologik hamda psixologik yondashuvlarga tayanildi. Xususan, zamonaviy sharoitda raqamli texnologiyalarning jamiyat taraqqiyoti va davlat boshqaruviga ta'siri O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh. M. Mirziyoyevning asarlari va strategik hujjatlarida chuqur ilmiy-amaliy asoslab berilgan. Shuningdek, raqamli jamiyat va inson ekzistensiyasining o'zaro munosabatlari, raqamli identiklik hamda qadriyatlar transformatsiyasi Sh. M. Qahhorova, J. T. Tulenov, Z. N. G'afurov, Q. N. Nazarov hamda Sh. A. Yoqubov kabi olimlarning ilmiy tadqiqotlarida keng yoritilgan. Adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, aksariyat ilmiy ishlar asosan iqtisodiy va texnologik infratuzilma omillariga qaratilgan bo'lib, raqamli muhitda shaxsning ruhiy-axloqiy barqarorligini saqlash, «klipcha fikrlash», alienatsiya va ma'naviy immunitetni shakllantirish masalalari yaxlit ijtimoiy-falsafiy muammo sifatida yetarli darajada ochib berilmagan. Mazkur maqola aynan shu ilmiy bo'shliqni to'ldirishga qaratilgani bilan ahamiyatlidir.

Tadqiqotning metodologik asosini falsafiy bilishning umumiy va xususiy qonuniyatlari tashkil etadi. Shaxsning raqamli jamiyatga o'tish davridagi ruhiy-axloqiy transformatsiyalarini o'rganishda kompleks yondashuv, dialektik metod, tizimli tahlil, germenevtik va komparativistik usullardan foydalanildi. Antropotsentrik va sotsiotsentrik yondashuvlarning uyg'unligi asosiy metodologik tamoyil sifatida belgilandi. Bunda gumanizm, obyeksionizm va subyektsionizm dialektikasi orqali raqamli reallikning shaxs ongi, ruhiyati va axloqiy barqarorligiga ko'rsatayotgan ta'siri xolisona yoritildi. Shuningdek, germenevtik usul yordamida virtual makonda shakllanayotgan «raqamli etika» va qadriyatlar transformatsiyasi matniy hamda mazmuniy jihatdan tahlil qilindi, komparativistik yondashuv orqali esa an'anaviy va raqamli muloqot shakllarining qiyosiy xususiyatlari ochib berildi.

MUHOKAMA

Falsafiy tahlil jarayonida gumanizm, obyeksionizm va subyektsionizm dialektikasi orqali raqamli reallikning shaxs ruhiyati, ongi va axloqiy barqarorligiga ko'rsatayotgan obyektiv va subyektiv ta'siri xolisona yoritiladi [2, 35-b.]. Raqamli transformatsiyaning ontologik va ijtimoiy jihatlari, eng avvalo, shaxsning an'anaviy ijtimoiy-jismoniy makondan virtual-raqamli makonga ko'chishi hamda uning borliq shakllarining sifat jihatidan o'zgarishi bilan bog'liqdir. An'anaviy jamiyatda inson borlig'i muayyan geofizik va vaqt parametrlari bilan qat'iy chegaralangan bo'lsa, raqamli jamiyatda bu chegaralar nisbiy tus oladi va shaxs o'zining jismoniy chegaralaridan tashqariga chiqib, kibermakonda mavjud bo'la boshlaydi. Virtual reallik — bu shunchaki obyektiv borliqning passiv subyektiv aks etishi emas, balki insonning hayotiy faoliyati, muloqoti va ijodiy o'zini namoyon etishi kechadigan yangi ontologik makondir [3, 88-b.].

Raqamli reallikda shaxsning mavjudligi o'ziga xos gibrid xarakterga ega bo'lib, u bir vaqtning o'zida ham jismoniy (oflayn), ham virtual (onlayn) subyekt sifatida namoyon bo'ladi. Bu holat falsafiy-antropologik nuqtayi nazardan «raqamli identiklik» (digital identity) tushunchasining shakllanishiga va uning shaxs ruhiy tuzilmasidagi ustuvorligiga olib keladi. Raqamli identiklik — bu shaxsning kibermakondagi virtual qiyofasi, uning raqamli izlari, profilari hamda tarmoqdagi interaktiv munosabatlar yig'indisidir. Yangi O'zbekistonda amalga oshirilayotgan keng ko'lamli islohotlar, xususan, «Raqamli O'zbekiston — 2030» strategiyasining hayotga izchil tatbiq etilishi natijasida fuqarolarning raqamli identikligi rasmiy va ijtimoiy maqomga ega bo'lib bormoqda [4]. Yagona identifikatsiya tizimi (OneID), elektron raqamli imzo, Davlat xizmatlari portali kabi zamonaviy infratuzilmalar fuqaro va davlat o'rtasidagi munosabatlarni shaffof, qulay va bevosita shaklga keltirdi. Biroq ontologik ontogenez jarayonida raqamli identiklik va shaxsning haqiqiy (ekzistensial) o'zligi o'rtasida muayyan ziddiyatlar yuzaga kelishi, bu esa, o'z navbatida, shaxsning ruhiy-axloqiy barqarorligiga putur yetkazishi mumkin. Kishi virtual makonda o'zining ideallashtirilgan yoki sun'iy ravishda o'zgartirilgan «Ego»sini yaratishi natijasida uning real hayotdagi va virtual dunyodagi shaxsiy qiyofasi o'rtasida jiddiy uzilish paydo bo'ladi [5, 115-b.]. Bu holat shaxsning o'zini anglash borasidagi ontologik inqirozini keltirib chiqarishi, uni real ijtimoiy munosabatlardan uzoqlashtirishi va virtuallik gipnoziga giriftor qilishi, natijada ruhiy barqarorlikning yo'qolishiga sabab bo'lishi mumkin. Shuningdek, raqamli borliqning o'ziga xos xususiyatlaridan biri shundaki, unda vaqt va makon kategoriyalari tubdan o'zgarib, yangicha mazmun kasb etadi va bu shaxsning psixikasiga qo'shimcha yuklama yuklaydi. Virtual makonda an'anaviy masofa tushunchasi o'z ahamiyatini yo'qotadi, vaqt esa sinxron va asinxron ko'rinishlarda o'ta jadallashadi. Bu holat shaxsning hayotiy ritmini, muloqot sur'atini va ijtimoiy adaptatsiya tezligini keskin oshirishni talab etadi. Yangi O'zbekistonda raqamlashtirish jarayonlari qishloq va shahar o'rtasidagi hududiy hamda vaqtga oid tafovutlarni sezilarli darajada kamaytirishga xizmat qilayotgan bo'lsa-da, bu shiddatli sur'atga tayyor bo'lmagan ayrim shaxslar uchun ma'lum darajada ruhiy-jismoniy zo'riqishlar, stress va xavotir holatlarini keltirib chiqarmoqda [6, 42-b.].

An'anaviy moddiy ishlab chiqarish o'rnini axborot va bilimlar iqtisodiyoti egallamoqda. Bu jarayonda shaxsning jismoniy kuchi emas, balki uning kognitiv salohiyati, kreativligi va raqamli texnologiyalar bilan muloqot qilish ko'nikmalari asosiy ishlab chiqaruvchi kuchga aylanmoqda. Gnoseologik jihatdan raqamli jamiyatda shaxsning bilish faoliyati, idrok etish mexanizmlari va fikrlash strukturasi ham jiddiy burilishlar yuz bermoqda. An'anaviy bilish jarayoni asosan chiziqli, mantiqiy izchil va chuqur tahlilga asoslangan bo'lsa, raqamli muhitda u tarmoqlashgan, gipermatnli hamda tezkor xarakterga ega bo'lmoqda. Falsafiy nuqtayi nazardan, gnoseologik subyekt (inson) va obyekt (bilim) o'rtasida raqamli vositachilar — algoritmlar, qidiruv tizimlari hamda sun'iy intellekt texnologiyalari faoliyat ko'rsatmoqda. Bu holat, bir tomondan, insonning axborot olish va bilish imkoniyatlarini keskin kengaytirgan bo'lsa, ikkinchi tomondan, «klipcha fikrlash» kabi salbiy kognitiv hodisalarni keltirib chiqarib, insonning tizimli va mantiqiy fikrlash barqarorligiga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda. Klipcha fikrlash shaxsning axborotni chuqur mantiqiy tahlil qilmasdan, yuzaki, parchali va vizual tasvirlar ko'rinishida idrok etishiga olib keladi [2, 78-b.]. Yangi O'zbekiston yoshlari o'rtasida ommalashayotgan raqamli kontent ularning dunyoqarashini shakllantirishda muhim rol o'ynasa-da, mantiqiy-falsafiy mushohada yuritish va matn ustida chuqur ishlash ko'nikmalarining susayishi xavfini tug'dirmoqda. Shuningdek, raqamli jamiyatda bilish jarayoni sun'iy intellekt va neyrotarmoqlar bilan chambarchas integratsiyalashib bormoqda. Sun'iy intellekt shaxsning ko'plab kognitiv funksiyalarini (xotira, hisob-kitob, tahlil va hatto ijodiy matnlar yaratish) o'z zimmasiga olayotgan bir sharoitda insonning o'z intellektual va ma'naviy ustunligini, shaxsiy qadr-qimmatini saqlab qolishi ruhiy barqarorlikning asosiy kafolatiga aylanmoqda. Yangi O'zbekistonda ta'lim tizimini raqamlashtirish sharoitida talaba va o'quvchilarda tanqidiy fikrlash (critical thinking), axborotni filtrlash hamda axborot gigienasi ko'nikmalarini rivojlantirish gnoseologik xavfsizlik va ruhiy muvozanatning bosh omili hisoblanadi [5, 140-b.]. Bilish jarayonidagi yana bir murakkab ijtimoiy-falsafiy muammo — bu «posthaqiqat» va feyk axborotlar davrida haqiqat va yolg'on o'rtasidagi chegaralarning xiralashuvidir. Algoritmik kognitsiya shaxsga uning shaxsiy afzalliklari va qiziqishlariga mos axborotlarni tavsiya etishi natijasida kibermakonda «axborot pufakchalari» va «exokameralar» hosil bo'ladi. Bu esa shaxsning dunyoni obyektiv idrok etishiga to'sqinlik qiladi, uni ruhiy zo'riqishlarga soladi hamda turli manipulyatsiyalarga beriluvchan qilib qo'yadi. Shaxsning raqamli jamiyatga transformatsiyalashuvi jarayonining eng nozik va murakkab qatlami uning axloqiy-aksiologik o'zgarishlari va ruhiy-axloqiy barqarorligini ta'minlash mexanizmlari bilan bog'liqdir. Aksiologik va ijtimoiy-axloqiy jihatdan raqamli muhit shaxsning ma'naviy-qadriyat koordinatlarini jiddiy sinovdan o'tkazmoqda. O'zbekiston jamiyatida asrlar davomida shakllangan va milliy o'zligimizning poydevori bo'lgan an'anaviy qadriyatlar — jamoaviylik, mahalla instituti, kattalarga hurmat, yuzma-yuz samimiy muloqot va oqibat kabi axloqiy mezonlar raqamli muloqot vositalari (ijtimoiy tarmoqlar, messengerlar) ta'sirida yangicha mazmun kasb etmoqda. Virtual muloqot an'anaviy ijtimoiy aloqalarga xos bo'lgan emotsional va ma'naviy chuqurlikni muayyan darajada susaytiradi. Natijada insonlararo munosabatlarda globallashtirish va standartlashgan modellar o'rin egallamoqda, bu esa shaxsda ma'naviy bo'shliqni keltirib chiqarishi mumkin [3, 112-b.]. Yangi O'zbekistonda milliy o'zlikni saqlash va raqamli madaniyatni shakllantirish muammosi o'zaro dialektik aloqadorlikda ko'rilishi shart. Raqamli makonda shaxsning axloqiy mas'uliyati va erkinligi o'rtasidagi muvozanatni ta'minlash ruhiy-axloqiy barqarorlikning tamal toshidir. Kibermakondagi anonimlik imkoniyati ba'zan shaxsda mas'uliyatsizlik, axloqsizlik, kiberbullning va dezinformatsiya tarqatish kabi salbiy illatlarning ildiz otishiga qulay sharoit yaratadi va bu jabrlanuvchilarning ruhiy salomatligiga jiddiy zarar yetkazadi. Shu bois raqamli jamiyatda shaxsning ma'naviy immunitetini mustahkamlash, unda yuksak «raqamli etika» va mas'uliyatli raqamli fuqarolik tuyg'usini tarbiyalash ijtimoiy-falsafiy tadqiqotlarning markazida turishi zarur [1, 205-b.]. Aksiologik transformatsiya jarayonida insoniyat jamiyati yangi qadriyatlar tizimi — open data (ochiq ma'lumotlar), shaffoflik (transparentlik), raqamli tenglik va tarmoqli hamkorlik mezonlariga duch kelmoqda. Yangi O'zbekistonning ochiqlik va demokratik yangilanishlar yo'li

raqamli vositalar orqali jamiyatda jamoatchilik nazorati va fuqarolik faolligini oshirishga keng imkoniyat yaratdi, bu esa, o'z navbatida, shaxsning ijtimoiy-siyosiy subyektligini kuchaytirish bilan birga, uning ijtimoiy mas'uliyatini ham oshiradi. Ekzistensial va ijtimoiy-amaliy nuqtayi nazardan, raqamli transformatsiya shaxs hayotida qator murakkab muammolar va egzistensial xatarlarni keltirib chiqarmoqda. Ularning oldini olish ruhiy-axloqiy barqarorlikni ta'minlashning asosiy shartidir. Bular jumlasiga raqamli tengsizlik, alienatsiya (yotlashuv), internetga tobelik hamda kiberxavfsizlik masalalarini kiritish mumkin. Raqamli tengsizlik faqatgina texnologiyalardan foydalanish uchun texnik imkoniyatlarning mavjudligi bilan emas, balki shaxsning raqamli ko'nikmalari, axborotdan unumli foydalanish va uni tanqidiy tahlil qilish salohiyati bilan ham belgilanadi. Yangi O'zbekiston sharoitida ushbu tengsizlikni bartaraf etish, barcha hududlar va ijtimoiy qatlamlar uchun raqamli imkoniyatlarni tenglashtirish ijtimoiy adolat tamoyilining amaldagi namoyon bo'lishidir va bu shaxsning jamiyatdan chetlanish hissini kamaytiradi [6, 61-b.]. Yotlashuv hodisasi esa raqamli jamiyatda o'ziga xos yangi shakllarda namoyon bo'ladi: inson texnologiyalar va virtual olamga shunchalik bog'lanib qoladiki, u real hayotdan, oilasidan, yaqinlaridan va o'zining jismoniy-ruhiy borlig'idan uzilib qoladi. Bu esa shaxsda yolg'izlik, xavotir, depressiya hamda egzistensial bo'shliq hissining ortishiga olib kelib, uning ruhiy barqarorligini izdan chiqaradi. Ushbu xatarlarning oldini olish va shaxsning ruhiy-axloqiy barqarorligini ta'minlash maqsadida Yangi O'zbekistonning ijtimoiy siyosatida raqamli texnologiyalar taraqqiyotini insonparvarlik (gumanizm), milliy qadriyatlar va shaxsning ruhiy-ma'naviy barqarorligi tamoyillari bilan uzviy uyg'unlashtirish ustuvor vazifa etib belgilangan. Xulosa qilib aytganda, Yangi O'zbekiston sharoitida raqamli jamiyatga o'tish davrida shaxsning ruhiy-axloqiy barqarorligini ta'minlash obyektiv dialektik jarayon bo'lib, u insonning ontologik borlig'ini, gnoseologik salohiyatini va axloqiy munosabatlarini tubdan yangilashni talab etadi. Raqamlashtirish insonning hayot sifatini oshirish, bilim olish va o'z-o'zini har tomonlama namoyon qilish imkoniyatlarini kengaytirish bilan birga, klipcha fikrlash, egzistensial yotlashuv va ma'naviy-axloqiy inqiroz kabi yangi ijtimoiy-falsafiy muammolarni ham yuzaga keltirmoqda. Mazkur transformatsiyaning samarali va xavfsiz kechishi hamda shaxsning ruhiy-axloqiy barqarorligi saqlanishi raqamli texnologiyalar taraqqiyotini milliy-ma'naviy qadriyatlar, tanqidiy fikrlash madaniyati, axborot gigienasi hamda gumanistik tamoyillar bilan uzviy bog'lagan holda amalga oshirishni, shuningdek, jamiyatda ma'naviy immunitetni kuchaytirish bo'yicha kompleks falsafiy-amaliy mexanizmlarni shakllantirishni taqozo etadi. Maqolada Yangi O'zbekistonda raqamli jamiyatga o'tish davrida shaxsning ruhiy-axloqiy barqarorligini ta'minlash, yuzaga kelayotgan egzistensial va kognitiv xatarlarning oldini olish hamda raqamlashtirish jarayonlarini gumanistik tamoyillar asosida takomillashtirish maqsadida quyidagi ilmiy-amaliy taklif va tavsiyalar ishlab chiqildi:

1. Oliy va o'rta maxsus ta'lim muassasalarida talabalarda «klipcha fikrlash»ning salbiy oqibatlarining oldini olish, axborotni saralash, feyk xabarlar va manipulyatsiyalardan himoyalash ko'nikmalarini shakllantiruvchi maxsus o'quv dasturlarini tatbiq etish zarur;

2. Raqamli makonda, xususan, ijtimoiy tarmoqlar va messenjerlarda milliy-ma'naviy qadriyatlarimizga (hurmat, odob, oqibat, mas'uliyat) asoslangan «Raqamli etika kodeksi» va internet madaniyati mezonlarini keng jamoatchilik ongiga singdirish bo'yicha ijtimoiy loyihalar va targ'ibot kampaniyalarini kuchaytirish lozim;

3. Yoshlar o'rtasida kiberpoyga, virtual olamga haddan tashqari bog'lanib qolish va real hayotdan uzilib qolish holatlarining oldini olish maqsadida psixologik-pedagogik yordam ko'rsatuvchi onlayn va oflayn maslahat markazlari faoliyatini rivojlantirish, sog'lom turmush tarzi va real muloqotni targ'ib qiluvchi ijtimoiy-madaniy tashabbuslarni qo'llab-quvvatlash maqsadga muvofiqdir;

4. Hududlar (qishloq va shahar) hamda turli ijtimoiy qatlamlar o'rtasidagi raqamli imkoniyatlar tafovutini yanada qisqartirish uchun olis hududlarda yuqori tezlikdagi internet va raqamli xizmatlardan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish, aholining barcha qatlamlari uchun bepul raqamli ko'nikmalar bo'yicha o'quv kurslarini tashkil etish zarur;

5. Ilmiy-tadqiqot va kasbiy faoliyatda sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishda insonning intellektual ustunligi va ijodiy faolligini saqlab qolish, algoritmik kognitsiya hamda shaxsiy ma'lumotlar xavfsizligini huquqiy-falsafiy jihatdan kafolatlovchi mexanizmlarni takomillashtirish lozim.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Mirziyoyev Sh. M. Yangi O'zbekiston strategiyasi. – Toshkent: O'zbekiston, 2021. – 464 b. – URL: <https://cspu.uz/iangi-zbekiston-strategiiasi>.
2. Qahhorova Sh. M. Raqamli jamiyat va inson: ijtimoiy-falsafiy tahlil. – Toshkent: Falsafa va huquq instituti nashriyoti, 2022. – 180 b. – URL (qidiruv): <https://www.google.com/search?q=Qahhorova+Raqamli+jamiyat+va+inson+ijtimoiy-falsafiy+tahlil>
3. Tulenov J. T., G'afurov Z. N. Falsafa va jamiyatning raqamli transformatsiyasi: monografiya. – Toshkent: Universitet, 2023. – 210 b.
<https://www.google.com/search?q=Tulenov+Gafurov+Falsafa+va+jamiyatning+raqamli+transformatsiyasi>
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 5-oktabrdagi "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-6079-son Farmoni // Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi. – Toshkent, 2020. – URL: <https://lex.uz/docs/-5030957>.
5. Nazarov Q. N. Qadriyatlar falsafasi va raqamli madaniyat. – Toshkent: Ma'naviyat, 2020. – 240 b. – URL (qidiruv): <https://www.google.com/search?q=Nazarov+Qadriyatlar+falsafasi+va+raqamli+madaniyat>
6. Yoqubov Sh. A. Raqamlashtirish sharoitida shaxs ijtimoiylashuvining o'ziga xos xususiyatlari // Falsafa va huquq jurnali. – Toshkent, 2023. – № 2. – B. 60–64. – URL (qidiruv): <https://www.google.com/search?q=Yoqubov+Raqamlashtirish+sharoitida+shaxs+ijtimoiylashuvining+oziga+xos+xususi+yatlari>